

Globalni partnerzy wobec globalnych wyzwań

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

Analiza

10/2018

www.csm.org.pl

dr Bruno Surdel

Ekspert CSM, politolog i historyk, doktor nauk humanistycznych. Absolwent Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 2011 - 2016 wykładowca Uniwersytetu Zirve w Gaziantep - Turcja. Kilkakrotnie - wizytujący profesor w: Chińskiej Akademii Nauk Społecznych w Pekinie - National Institute of International Strategy; w Szanghaju: Shanghai International Studies University, oraz w Renmin University (Pekin). Uczestnik wielu konferencji międzynarodowych dotyczących problematyki Azji oraz Bliskiego Wschodu. Prowadzi badania z zakresu bezpieczeństwa międzynarodowego w obszarze Turcja - Bliski Wschód - Chiny, oraz badania nad Inicjatywą Pasa i Szlaku (BRI).

Kraje uczestniczące w ASEM czyli spotkaniach Azji i Europy obejmują ponad 60% globalnej populacji, 55% globalnego handlu, 65% globalnej gospodarki i 75% światowej turystyki. Format powstał w połowie lat 90. Pomimo swojej krótkiej historii i ewidentnych słabości wynikających po części z samej liczby uczestników, ASEM pozostaje istotnym ogniwem międzynarodowej architektury bezpieczeństwa. Umożliwia niekonfrontacyjne podejście do problemów i kryzysów zarówno regionalnych jak i globalnych, pozwala na szukanie wspólnych dróg ich rozwiązania. Dla Europy budowanie „łączności” z Azją jest kluczowe dla utrzymania dobrobytu w czasach, w których Zachód już raczej nie będzie dyktować światu reguł gry.

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

2

ASEM, czyli „Asia – Europe Meeting” to nieformalne forum dialogu i współpracy obu kontynentów. Uczestniczy w nim 51 państw i dwaj partnerzy instytucjonalni: Unia Europejska i ASEAN (Stowarzyszenie Krajów Azji Południowo-wschodniej). Oprócz 28 państw członkowskich UE, Norwegii i Szwajcarii, ASEM grupuje również 10 członków ASEAN oraz Australię, Bangladesz, Chiny, Indie, Japonię, Kazachstan, Koreę Południową, Mongolię, Nową Zelandię, Pakistan i Rosję. Partnerzy ASEM stanowili w 2015 r. ponad jedną trzecią obrotu towarowego Unii Europejskiej, a całkowity deficyt UE wyniósł wtedy 277 mld EUR. Pięć krajów uczestniczących w ASEM jest w pierwszej dziesiątce partnerów handlowych UE (Chiny, Rosja, Japonia, Korea Południowa i Indie).¹

Struktura

Co dwa lata - na zmianę w Europie bądź w Azji - odbywają się tzw. szczyty ASEM, czyli spotkania przywódców. Uczestniczą w nich także przewodniczący Rady Europejskiej, przewodniczący Komisji Europejskiej oraz sekretarz generalny ASEAN. Pierwszy szczyt ASEM odbył się w marcu 1996 roku w Bangkoku. Tegoroczny, pod hasłem „Europa i Azja: globalni partnerzy wobec globalnych wyzwań”, miał miejsce 18-19 października w Brukseli. W spotkaniu wzięli udział m.in. przewodniczący Rady Europejskiej Donald Tusk, szef Komisji Eu-

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7561957/6-14072016-AP-EN.pdf/e31c3371-6987-4673-bea7-7d8dc9f21d85>

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

3

ropejskiej Jean-Claude Juncker, premier Chin Li Keqiang, premier Rosji Dmitrij Miedwiediew, premier Japonii Shinzo Abe, wiceprezydent Indii M Venkiah Naidu i prezydent Korei Południowej Moon Jae-in. Wśród obecnych było czterech spośród pięciu stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz 12 członków G20.

Charakterystyczny dla nieformalnego charakteru ASEM jest brak stałego sekretariatu, a jedyną w zasadzie instytucją stałą związaną z tym forum jest ASEF: *Asia – Europe Foundation*, zlokalizowana w Singapurze, promująca więzi kulturalne i biznesowe pomiędzy obydwoma regionami. Rolę koordynacyjną w ASEM odgrywają ministrowie spraw zagranicznych oraz po dwóch nieformalnych przedstawicieli strony europejskiej i azjatyckiej.

Pojawiają się głosy, że jest już najwyższy czas by usprawnić wewnętrzne mechanizmy koordynacji w ramach tego forum, a z drugiej, że skuteczny dialog możliwy jest właśnie dzięki wyjątkowej elastyczności ASEM i braku struktur formalnych. „Spotkanie Azja – Europa” to proces a nie organizacja. Tylko taki jego charakter zapewnia wielopłaszczyznowe relacje i łączność („connectivity”) pomiędzy obydwoma kontynentami.

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

4

Ciągły dialog

Dialog w ramach ASEM oparty jest na trzech filarach: politycznym i bezpieczeństwa, gospodarczym i finansowym oraz – społecznym, kulturalnym i edukacyjnym. Zdaniem sceptyków, liczba uczestników, obszar jaki ta grupa nieformalna obejmuje, różnorodność polityczna, oraz jej bardzo luźny charakter powodują, że trudno jest wypracować wspólną, konkretną płaszczyznę współpracy. Ponadto, odbywające się regularnie szczyty UE – Chiny, UE – Japonia, UE – Indie oraz Regionalne Forum ASEAN i Konferencja UE – ASEAN, zmniejszyły „atrakcyjność” ASEM jako platformy dialogu pomiędzy tymi azjatyckimi gigantami a Unią Europejską. Stąd ASEM bywa nieraz określane jako „talking shop”, rzekomo generujące niewiele więcej niż mało produktywne choć ważne debaty.

Chociaż ta opinia nie jest pozbawiona podstaw, a niektóre szczyty tego klubu były obciążone słabą frekwencją, to jednak ASEM pozostaje wciąż istotnym ogniwem międzynarodowej architektury bezpieczeństwa, umożliwiającym niekonfrontacyjne podejście do problemów i kryzysów zarówno regionalnych jak i globalnych, i szukanie wspólnych dróg ich rozwiązania. Pośród uczestników ASEM jest czterech spośród pięciu stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ, oraz 12 członków G20. To również ważne forum służące wzajemnej komunikacji pomiędzy naszymi kontynentami i cywilizacjami, oraz lepszemu zrozumieniu problemów i potrzeb.

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

5

Spotkanie Azja – Europa było w tym roku również okazją do dwóch innych dialogów między-regionalnych na najwyższym szczeblu: szczytu UE – Korea oraz spotkania przywódców Unii Europejskiej i Stowarzyszenia Krajów Azji Południowo-Wschodniej. Unia Europejska pozostaje największym źródłem bezpośrednich inwestycji zagranicznych zarówno w Indiach, jak i w ASEAN. Ważne były też wydarzenia towarzyszące szczytowi ASEM: Forum gospodarcze Azja – Europa, Forum biznesowe oraz spotkanie parlamentarne. Sama debata szczytu ASEM koncentrowała się wokół czterech głównych tematów: łączność (connectivity), handel i inwestycje, zrównoważony rozwój i klimat, oraz wyzwania dla bezpieczeństwa międzynarodowego: terroryzm, nierozprzestrzenienie broni jądrowej, cyberbezpieczeństwo i nieregularna migracja.

„Europejski Jedwabny Szlak”?

To „connectivity” jest tym obszarem działania, na którym ASEM może odegrać konstruktywną rolę, również pod względem wspierania zrównoważonego rozwoju. Unia Europejska buduje „Sieci Transeuropejskie”, ASEAN już w 2010 r. przyjął swój „Ogólny Plan Łączności” (*Master Plan for Connectivity*), a Chiny pod przewodnictwem prezydenta Xi Jinpinga konstruują od 2013 r. obliczony na kilka kontynentów i wiele dziesięcioleci projekt Pasa i Szlaku (Belt and Road Initiative), którego rdzeniem jest budowa infrastruktury łączącej Państwo Środka z Europą. Te projekty współgrają z agendą ASEM, która przewiduje wspieranie zintegrowanych systemów transportowych, szczególnie kolejowych oraz promowanie i koordynację inwestycji i inicjatyw infrastrukturalnych przyczyniają-

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

6

ych się do rozwoju zrównoważonego transportu.² Niektórzy obserwatorzy z Azji wyrażają nawet opinię, że sama agenda „ASEM Connectivity” została wypromowana przez Chiny na spotkaniach Azja-Europa, a przez niektórych partnerów ASEM jest postrzegana jako część inicjatywy "Pasa i Szlaku" (BRI).³ Zaś europejska Strategia "Connecting Europe and Asia – Building blocks for an EU strategy" miałyby być po części odpowiedzią na BRI. Ta wizja nie jest zresztą obca samym Europejczykom, gdyż i media europejskie zauważyły, że „UE postrzega spotkanie ASEM jako okazję do zaprezentowania się jako przeciwwaga dla USA i Chin, oferując krajom azjatyckim alternatywy w zakresie handlu, infrastruktury i cyfryzacji.”⁴

W istocie, Unia Europejska popiera działania zmierzające do połączenia rozszerzonej transeuropejskiej sieci transportowej (TEN-T) z sieciami w Azji⁵: „Infrastruktura transportowa stanowi element nieodzowny dla połączeń między UE a Azją, umożliwiając przewóz osób i towarów pomiędzy kontynentami przy wykorzystaniu wsparcia oferowanego przez cyfryzację i digitalizację. Europa wnosi swój wkład i angażuje się za pośrednictwem jednego z najbardziej rozwiniętych

² The Declaration of ASEM TMM4 on Bridging Asia and Europe through Integrated Transport Connectivity and Synergized Regional Strategic Plans; Bali, 27 September 2017

³ <https://www.khmertimeskh.com/50541396/asem-trying-to-connect-europe-and-asia-together/>

⁴ <https://www.dw.com/en/eu-and-asia-leaders-reaffirm-multilateralism-at-asem-summit-in-brussels/a-45944164>

⁵ Connecting Europe and Asia – Building blocks for an EU strategy - Council conclusions (15 October 2018)

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

7

programów na rzecz finansowania sieci transportowych na świecie: transeuropejskiej sieci transportowej.”⁶

Europa chce poprawy połączeń, innowacyjnych rozwiązań infrastrukturalnych, generalnie: lepszej łączności z Azją, ale stosując przy tym własne wartości: „Sieci infrastrukturalne, które mają powstać muszą być spójne, interoperacyjne, a także zrównoważone pod względem finansów i ochrony środowiska. Zaproszenia do składania ofert powinny być otwarte i przejrzyste w celu promowania dobrego zarządzania. Jest to podejście, które przynosi efekty i na które jest zapotrzebowanie w państwach azjatyckich, w naszym wschodnim sąsiedztwie, na Bałkanach Zachodnich i w bardziej odległych regionach.”⁷

To wyraźne odniesienie się do zarzutów stawianych wobec niektórych aspektów chińskiej inicjatywy Pasa i Szlaku, jak również samej – wielokrotnie poddawanej krytyce - polityki Pekinu wobec inwestycji zagranicznych. Wskazując na wyzwania jakie stoją przed „opartym o reguły” porządkiem międzynarodowym, zaznaczono, że odpowiedzią może być jedynie intensyfikacja współpracy opartej o multilateralizm, prawo międzynarodowe, praworządność, demokrację i szacunek dla praw i godności człowieka, a z drugiej strony „zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury, równych szans, w tym w zakresie zamówień publicznych,

⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-5803_pl.htm

⁷ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-5803_pl.htm

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

8

oraz równego dostępu dla przedsiębiorstw przy jednoczesnej ochronie praw własności intelektualnej”.⁸ To właśnie wzajemność („reciprocity”) i ochrona własności intelektualnej są najpoważniejszymi wyzwaniami stojącymi przed Europą (a także Stanami Zjednoczonymi) w stosunkach gospodarczych z Państwem Środka. To jednak też reakcja wobec kontrowersyjnych działań administracji prezydenta USA, Donalda Trumpa na arenie międzynarodowej.

Między Ameryką a Chinami

Chińska delegacja przyjechała na szczyt ASEM w Brukseli z przesłaniem, że „Amerykański unilateralizm zagraża Chinom i podstawowym interesom Europy, co oznacza, że reforma globalnego zarządzania znajduje się w decydującym historycznym punkcie zwrotnym a problem dla UE jest jeszcze poważniejszy”.⁹ Premier Chin Li Keqiang wykorzystał zatem forum ASEM do przedstawienia przez Pekin swoich racji w konflikcie handlowym z USA, a część z jego argumentów jest rzeczywiście zgodna z pozycją Unii Europejskiej w tym zakresie, przynajmniej w warstwie ogólnej. To obrona multilateralizmu, budowanie otwartej gospodarki światowej oraz „connectivity”.

⁸ Connecting Europe and Asia – Building blocks for an EU strategy - Council conclusions (15 October 2018)

⁹ <http://www.globaltimes.cn/content/1123606.shtml>

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

9

Oficjalne media chińskie prezentowały sam szczyt i dokumenty przyjmowane na nim jako pośrednie odrzucenie polityki międzynarodowej prezydenta Trumpa, który ich zdaniem „próbuje zniszczyć światowy konsensus na rzecz wolnego handlu i globalizacji”.¹⁰ Tak Pekin przedstawiał oświadczenie uczestników o poparciu systemu międzynarodowego opartego na regułach multilateralizmu. Dla Pekinu, „jasnym sygnałem dla USA” stało się także poparcie ASEM dla WTO, paryskiego porozumienia klimatycznego i Umowy nuklearnej z Iranem (JCPOA).¹¹

Chiny bardzo dobrze rozumieją kwestie sporne występujące we wzajemnych relacjach gospodarczych z Unią Europejską, zasadniczo podobne do problemów, które między innymi stały się przyczyną wojny handlowej Pekinu z Waszyngtonem: deficyt w handlu, rola gigantycznych przedsiębiorstw państwowych (SOE) w gospodarce i subsydia przemysłowe. Chińczycy chcą pomimo to przekonać Europę, że obydwie strony więcej łączy niż dzieli: ogromne obroty handlowe, wsparcie reformy systemu WTO oraz wyzwanie, jakim jest „unilateralizm” administracji amerykańskiej. Zdaniem Chin to właśnie Pekin i Bruksela mają podjąć się poprzez ściślejszą współpracę wypełnienia „luki” w systemie

¹⁰ http://www.china.org.cn/opinion/2018-10/18/content_66776375.htm

¹¹ https://news.cgtn.com/news/3d3d414e7945444d30457a6333566d54/share_p.html

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

10

międzynarodowym, jaka powstaje wskutek swoistego izolacjonizmu Stanów Zjednoczonych.¹²

Jednak pomimo niewątpliwych zbieżności, to nie jest oferta, na którą może przystać Europa. Wyraźnie to zaznaczyła unijna szefowa dyplomacji Federica Mogherini, mówiąc, że brukselski szczyt ASEM nie jest spotkaniem skierowanym przeciwko prezydentowi Trumpowi.¹³ Z drugiej strony, przewodniczący Rady Europejskiej Donald Tusk skierował swoje przesłanie niemal bezpośrednio do prezydenta Stanów Zjednoczonych: „Tym, którzy wolą szybkie poprawki, bez jasnych reguł, mówię, że nie warto. Świat bez reguł to z definicji świat chaosu.”¹⁴ W podobnym duchu wypowiedzieli się też przewodniczący Komisji Europejskiej Jean-Claude Juncker¹⁵ i kanclerz Niemiec, Angela Merkel.¹⁶

Premier Singapuru, Lee Hsien Loong zauważył: „Nawet najwięksi polegają na stabilnym, globalnym systemie, w którym mogą współpracować produktywnie i pokojowo współzawodniczyć, rozwiązywać spory i współdziałać w nowych obszarach. Jeśli osłabimy ramy wielostronne, to co najmniej obniżymy nasze

¹² https://news.cgtn.com/news/3d3d414e7945444d30457a6333566d54/share_p.html

¹³ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/52407/remarks-hrvp-mogherini-upon-arrival-europe-asia-meeting-asem-summit_en

¹⁴ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/10/18/remarks-by-president-donald-tusk-at-the-opening-ceremony-of-the-asem-summit/>

¹⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-6136_en.htm

¹⁶ <https://www.deutschland.de/en/news/merkel-attends-trade-summit>

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

11

standardy życia, ale poza tym zaostrzymy rywalizację i konflikty oraz zwiększymy ryzyko destabilizacji porządku światowego.”¹⁷ Wiele krajów zatem odebrało 12. Szczyt ASEM tak jak chciały tego Chiny i niektóre inne kraje: jako opozycję wobec polityki zagranicznej Waszyngtonu.¹⁸

Z alternatywnym przesłaniem wystąpił premier Japonii Shinzo Abe, który przedstawiał rolę swojego kraju jako „pomostu” między krajami europejskimi a Stanami Zjednoczonymi i Chinami, w obliczu rosnących obaw związanych z polityką protekcyjną USA z jednej strony, a z drugiej – chińską inicjatywą Pasa i Szlaku.¹⁹ Japonia szukała również sojuszników podzielających jej wizję wolnego handlu opartego o jasne reguły. Niewątpliwie, Kraj Kwitnącej Wiśni i Europę łączą pod tym względem wspólne wartości, zarówno pod względem handlu, rządów prawa i respektowania zasad prawa międzynarodowego. Podpisaną w lipcu br. umową o strategicznym partnerstwie gospodarczym obie strony wysłały pod tym względem dobry sygnał społeczności międzynarodowej wchodzącej w niepewne czasy.

W przełomowej dobie dla Półwyspu Koreańskiego, obecny na ASEM prezydent Korei Południowej - Moon Jae-in, próbował uzyskać poparcie dla „zmiękcze-

¹⁷ <https://www.straitstimes.com/world/asem-leaders-including-pm-lee-reaffirm-commitment-to-multilateralism-and-strengthening-trade>

¹⁸ <http://www.newsofbahrain.com/you-know/48020.html>

¹⁹ <https://mainichi.jp/english/articles/20181017/p2a/00m/0na/010000c>

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

12

nia” sankcji nałożonych na północnego sąsiada Seulu. Jednak próby te nie zakończyły się sukcesem, gdyż społeczność międzynarodowa, a szczególnie stali członkowie Rady Bezpieczeństwa ONZ z Zachodu czekają na widoczne, realne kroki Pjongjangu w kierunku nieodwracalnej denuklearyzacji Półwyspu Koreańskiego.²⁰

Biorący udział w spotkaniu prezydent Kazachstanu Nursultan Nazarbajev w swoim skądinąd wyważonym wystąpieniu zawarł stwierdzenia, które niekoniernie spotkają się zrozumieniem i aprobatą w Polsce, znajdują zaś z pewnością akceptację w Moskwie: „Dziś wszyscy jesteśmy świadkami gospodarczej i politycznej konfrontacji militarnej podobnej do kryzysu kubańskiego z lat 60. ubiegłego wieku, zwłaszcza gdy granice NATO zблиżają się do rosyjskich granic.”²¹ Kazachstan stara się być w ostatnich latach bardziej asertywny w swoich wysiłkach dyplomatycznych na arenie międzynarodowej. Ma też być gospodarzem kolejnej konferencji ministerialnej WTO w czerwcu 2020 r.

Natomiast Indie, współzawodniczący z Chinami gigant azjatycki, reprezentowane przez wiceprezydenta M Venkiah Naidu, skupiły się na tradycyjnym dla tego kraju podkreśleniu zasady nieingerencji w wewnętrzne sprawy innych krajów

²⁰ http://www.koreatimes.co.kr/www/nation/2018/10/120_257348.html

²¹ <https://www.eureporter.co/frontpage/2018/10/21/kazakhstan-president-sets-out-vision-at-asean-summit/>

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

13

oraz respektowaniu suwerenności i integralności terytorialnej. Wezwały równocześnie do wspólnego wysiłku w walce z międzynarodowym terroryzmem.²²

Podsumowanie

Pod względem handlowym, szczyt ASEM był dla Unii Europejskiej owocny: przywódcy UE podpisali umowę o wolnym handlu z Singapurem, oraz umowę o ochronie inwestycji. W 2019 r. może wejść w życie podobne porozumienie z Wietnamem²³, a jednocześnie toczą się negocjacje w sprawie kolejnych - z Filipinami i Indonezją.²⁴ W dłuższej perspektywie jest szansa na podpisanie umowy pomiędzy Unią Europejską i ASEAN.

Dla samego Wietnamu szczyt ASEM to także forum, na którym ten kraj starał się budować swoją pozycję w sporze z Chinami dotyczącym Morza Południowo-chińskiego na podstawie „prawa międzynarodowego oraz wspólnych zasad i standardów”.²⁵ Unia Europejska zajęła pod tym względem znamienne stanowisko, oświadczając, że „dąży do wolności żeglugi i zrównoważonego zarządzania

²² <http://www.uniindia.com/~international-community-needs-to-take-concerted-action-against-terrorism-World/news/1384466.html>

²³ <http://www.europarl.europa.eu/legislative-train/theme-a-balanced-and-progressive-trade-policy-to-harness-globalisation/file-eu-vietnam-fta>

²⁴ <https://www.ictsd.org/bridges-news/bridges/news/europe-asia-leaders-prep-for-high-level-summit-with-trade-and-cooperation>

²⁵ <https://en.vietnamplus.vn/vietnam-proud-to-be-dynamic-responsible-member-of-asean/139946.vnp>

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

14

oceanami i morzami”.²⁶ Poza tym, z Wietnamem udało się podpisać umowę znaczącą pod względem ochrony środowiska naturalnego, i mającą na celu regulację legalnego handlu drewnem.²⁷

Zgodnie z końcowymi uwagami przewodniczącego Rady Europejskiej Donalda Tuska, wspólnym tematem w debatach była „zrównoważona i oparta o zasady łączność (connectivity)” pomiędzy Europą i Azją.²⁸ Uwaga ta stanowi niewątpliwie podkreślenie ambicji Unii Europejskiej w zakresie budowy swego rodzaju „Europejskiego Jedwabnego Szlaku”. Jednak środki, jakie mogłaby przeznaczyć na ten cel UE są nieproporcjonalne do nakładów związanych z Inicjatywą chińską na tym samym polu (BRI). Same też zasady – tak podkreślane przez Brukselę – zmniejszają poniekąd krótkoterminową efektywność UE w tym zakresie w porównaniu z Pekinem. Choć z drugiej strony, to właśnie Europa zdaje się oferować czy to Azji czy Bałkanom warunki „win-win”.

Przywódcy europejscy i azjatyccy nawiązując w sposób wyraźny do wojen handlowych i wyzwania rzuconego globalizacji przez Stany Zjednoczone podkreślili, że „niedawne wydarzenia na arenie międzynarodowej przyczyniły się do

²⁶ Connecting Europe and Asia – Building Blocks for an EU Strategy.

²⁷ https://ec.europa.eu/info/news/eu-and-vietnam-sign-deal-combat-illegal-logging-and-promote-trade-legal-timber-2018-oct-19_en

²⁸ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/10/19/closing-remarks-by-president-donald-tusk-at-the-12th-asean-summit/pdf>

GLOBALNI PARTNERZY WOBEC GLOBALNYCH WYZWAŃ

| dr Bruno Surdel

15

wzrostu znaczenia ASEM jako elementu budowania skutecznego multilateralizmu i opartego na regułach porządku międzynarodowego zakotwiczonego w prawie międzynarodowym, z systemem Organizacji Narodów Zjednoczonych w jego centrum”.²⁹ To też Donald Tusk uznał za najważniejsze przesłanie tegorocznego Spotkania Europa – Azja.³⁰ Deklaracja ta, będąc słusznym opisem rzeczywistości globalnej, stała się równocześnie instrumentem politycznym w zmaganiach Pekinu z Waszyngtonem.

Uczestnicy zdecydowanie opowiedzieli się też za utrzymaniem porozumienia nuklearnego z Iranem, gdyż ich zdaniem jest to „kwestia przestrzegania umów międzynarodowych i promowania bezpieczeństwa międzynarodowego, pokoju i stabilności.”³¹ Ważne oświadczenie dotyczące Iranu nie wydaje się jednak wpłynąć znacząco na los umowy. Jedynymi krajami, które mogą realnie utrzymać do pewnego stopnia handel z Iranem są Chiny, Indie, Rosja i Turcja – i to też w ograniczonym zakresie. Znaczenie powyższego stwierdzenia ma zatem charakter bardziej symboliczny niż praktyczny.

dr Bruno Surdel

²⁹ ASEM12 – Brussels 2018: *Global Partners for Global Challenges' Chair's Statement*

³⁰ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2018/10/19/closing-remarks-by-president-donald-tusk-at-the-12th-asean-summit/pdf>

³¹ ASEM12 – Brussels 2018: *Global Partners for Global Challenges' Chair's Statement*

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Mokołowska 1, 00-640 Warszawa t: +48 22 628 20 04

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH